

3M Science.
Applied to Life.™

Csúcstechnológiás fejlesztések a hallásvédelemben

Az EN 458:2016 Európai Útmutató című dokumentum
összefoglaló áttekintése

Bevezető

Az EN458 Európai útmutató című dokumentumot először 1993-ban publikálták és azóta rendszeresen felülvizsgálták. Az útmutató dokumentum utolsó felülvizsgálata 2008-ban kezdődött azzal a céllal, hogy reagáljon az új termékek/technológiák, pl. Bluetooth headset, megjelenésére, a legjobb gyakorlat (pl. illeszkedés ellenőrzése) kialakulására, valamint a 2003/10/EK Európai Fizikai Hatások (Zaj) Irányelv bevezetésére.

Az EN 458:2016 útmutató dokumentum célja, hogy segítsen a munkáltatóknak, a felügyelőknek, a munkavédelmi szakembereknek, az ipari egészségügyi felelősöknek, valamint minden olyan személynek, aki a dolgozók munkahelyi egészség- és munkavédelméért felel, hogy kiválaszthassák az adott viselő számára legmegfelelőbb hallásvédő eszközt és garantálhassák, hogy az az adott munkakörülmények között megfelel a rendeltetésének.

Az útmutató dokumentumot az Európai Bizottság és az Európai Szabadkereskedelmi Szövetség megbízása alapján az Európai Szabványügyi Bizottság állította össze. Bár európai szabványként is hivatkoznak rá, az EN 458:2016 útmutató dokumentum nem harmonizált szabvány, ezért a betartása nem kötelező, ellentétben egyéb európai harmonizált szabványokkal, amilyen pl. az EN 352. Mindazonáltal átfogó tájékoztatást nyújt a hallásvédő berendezések, beleértve a kommunikációs headsetek, valamint az egyéb elektronikus funkcióval ellátott termékek széles körének kiválasztásáról és használatáról.

A dokumentum áttekintést nyújt a kereskedelmi forgalomban található, különböző típusú hallásvédő termékekről, a kiválasztás megfelelő folyamatáról, amely figyelembe veszi a szigetelést (túlvédelem szempontjából), a zajártalom következtében kialakuló halláskárosodást (nem megfelelő védelem miatt), valamint az alapvető kommunikáció fontosságát.

Mohammed Saleem

Vezető műszaki specialista – Európa

Email: msaleem1@mmm.com

A hallásvédő típusai

A hallásvédő eszközök általában két fő csoportba oszthatók: passzív és elektronikus. Mindegyik csoporton belül a skála a fülvédőtől (réteges és hagyományos öntött) a fülvédőkig (beleértve a nyakpántba és a védősisakba épített változatokat is) húzódik.

Ezenkívül a hallásvédő eszközök a működésük szerint is csoportosíthatók, mint például:

Passzív, szintfüggetlen

Ezek a termékek a rendkívül erős egyetlen impulzusú zajok, pl. lőfegyverek, ellen hatásosak.

Hang helyreállító, szintfüggetlen hallásvédők

Ezek a termékek tartalmaznak egy elektronikus hangreprodukciós rendszert, amely felerősíti az alacsony hangnyomás szintet. Ahogy a külső hangnyomás szintje emelkedik, csökkenti az erősítést és szabályozza a hallásvédő eszközön belül hallható hang szintjét. Az ilyen berendezéseknek meg kell felelniük a magas (H), közepes (M) és alacsony (L)

frekvenciáirányú zaj 85 dB(A) (kombinált passzív és reprodukált hang) követelményszintjének az EN 352-4 (fülvédők) vagy EN 352-7 (füldugók) európai szabványokban foglaltak szerint.

Hallásvédő eszközök munka vagy biztonság vonatkozású audio bemenettel

Ezek közé az eszközök közé tartoznak a vezetékes és vezeték nélküli rádióvevők és/vagy a munka vagy biztonság kapcsán használt kétirányú rádiók. Ezen termékek esetében a fülbe érkező reprodukált hangnyomás-szinttel kapcsolatban nincsenek korlátozások, mert a beérkező információ biztonsági szempontból kritikus lehet. Ugyanakkor, mint bármelyik hallásvédő eszköz kiválasztása

során a megfelelő kockázatelemzés elengedhetetlen ahhoz, hogy biztosítsuk az eszköz megfelelőségét az adott munkakörnyezethez és a felhasználó számára.

Hallásvédő eszközök szórakoztató audio bemenettel

Ezek az eszközök általában magukban foglalnak egy szórakoztató célú rádiót vagy zenelejátszót, illetve audio bemenettel rendelkeznek külső eszközök csatlakoztatásához.

Aktív zajcsökkentő (ANR) hallásvédő eszközök

Ezek a hallásvédő eszközök tartalmaznak egy elektronikus hangsemlegesítő rendszert. Különösen alacsony frekvenciájú zajok (<500 Hz) esetén hatékonyak.

Kiválasztás folyamata

A hallásvédő eszközök kiválasztásánál vegye figyelembe a következő szempontokat:

- Zajcsökkentés
- Munkakörnyezet - magában foglalja a ténylegesen biztonságos munkakörülményekre vonatkozó követelményeket
- Helyzetfelismerés
- Kommunikáció
- Kompatibilitás a többi egyéni védőfelszereléssel
- Munkahelyi és egyéni igények
- Kényelem és ergonómia
- Megfelelőségi ellenőrzés

Zajcsökkentés:

A munkahelyi zajkitettségnek köszönhető halláskárosodás kockázata alacsony, ha az A-súlyozású zajkitettségi szint 8 órán keresztül ($L_{EX, 8 \text{ óra}}$) nem haladja meg a 80 dB értéket, illetve jelentéktelen, ha 75 dB alatt van. Általában, a kiválasztást befolyásoló egyéb tényezőket figyelmen kívül hagyva az A-súlyozású hangnyomás-szint kívánatos tartománya 70 és 75 dB közötti, mert ez biztosítja a megfelelő helyzetfelismerést.

Feltételezve, hogy az EU tagállamok eltérő módon határozhatják meg a nemzeti szabályozási szintet, amikor a hallásvédő eszköz kapcsán megbecsülik a hangszintet, tekintsen a következőre, mint a védelmi minősítés olyan példájára, ahol a nemzeti szabályozás 80 dB(A) érték esetén már előírja a hallásvédő használatát.

Alapvetően három különböző módszerrel határozható meg a hallásvédő eszköz hatékony hangszintje:

- Oktáv sáv esetén - minden oktáv sáv középső frekvenciáján elhelyezkedő hangnyomás-szintet igényel
- HML (magas, közepes, alacsony) - A- és C-súlyozású hangnyomás-szint mérést igényel
- SNR (Single Number Rating=egységes osztályozási számrendszer) - C-súlyozású hangnyomás-szint mérést igényel

A három különböző eljárás között az oktáv sáv és a HML biztosítja a nagyobb pontosságot és feltehetően a legtöbb egészségügyi és munkavédelmi szakember is ezeket használja.

Állandó azonos A-súlyozású hatékony hangszint a fölnél (L_{Aeq}) dB egységben

Védelmi minősítés

>80	✗ NEM MEGFELELŐ
80–75	● ELFOGADHATÓ
75–70	✓ JÓ
70–65	● ELFOGADHATÓ
<65	✗ TÚLVÉDELME KOCKÁZATA*

* A beszéd érthetőségét befolyásolhatja, ami akusztikus elszigeteltséghez és kommunikációs nehézségekhez vezethet

Kiválasztási szempontok impulzus zaj esetén

Az impulzus zaj rendkívül rövid, általában egy másodpercnél rövidebb. Példa az impulzus zajra a lőfegyver, a szögbelövő, a cölöpözés az építkezésen, a tűzijáték stb.

Impulzus zaj ok esetén a kiválasztás szempontja az akusztikus energia frekvenciatartománya.

Az impulzus zajokat három típusba soroljuk:

1. típus: Az akusztikus energia nagy része alacsony frekvenciatartományban (< 500 Hz) terjed. Példa az ilyen impulzus zajra a robbanás vagy a lyukasztóprés.

2. típus: Az akusztikus energia nagy része közepes és magas frekvencián (500 Hz és 8000 kHz között) terjed. Példa az ilyen impulzus zajra, többek között a szögbelövő, a kalapács a lemezen, a puskalövés.

3. típus: Az akusztikus energia nagy része magas frekvencián (2000 Hz és 8000 Hz között) terjed, például a pisztolylövés.

A három impulzus zajtípus módosított zajcsökkentési értékei a következők.

Zajtípus	Módosított csökkentési érték [d_m (dB)]
1 típus	L -5
2 típus	M -5
3 típus	H

A fenti táblázat HML értékeit az EN ISO 4869-2 szerinti passzív csökkentési adatokból állapították meg.

Például, az 1. típusú impulzus zajnak a fülnél mérhető hatékony csúcs hangnyomásának a kiszámításához 30, 24 és 22 HML értékű hallásvédő eszköz használata esetén, ha a mért csúcs hangnyomás szint 145 (C)dB a következő egyenletet használja:

$$L'_{p,Ccsúcs} = L_{p,Ccsúcs} - d_m$$

$$L'_{p,Ccsúcs} = 145 - 17 \\ = 128 \text{ dB (a } 135 \text{ dB(C) csúcs azonos alsó kitétségi műveleti érték alatt)}$$

Kiválasztási szempontok extrém zajos környezet esetén

Ha a kezelői zajkibocsátás meghaladja a 105 dB (A) értéket, különösen akkor, ha jelentős mennyiségű alacsony frekvenciás tartalom van jelen, pl. kompresszor, generátorszoba stb., szükség lehet a kettős védelemre.

Ha kettős védelem szükséges, nem kell a legnagyobb csillapítású fülvédőt vagy fül dugót kiválasztani. Sokkal inkább azt a kombinációt válassza, amely legjobban megfelel a viselője számára.

A fülvédő és fül dugó kombinációjának hatékony csillapítása szubjektív csökkenésméréssel állapítható meg. Ilyen adat hiányában a kombinált csökkentés elfogadható megbecsléséhez adjon 6 dB értéket a két hallásvédő eszköz közül a magasabb értékűhöz. Például, ha a munkavállaló 3M Peltor X4A (SNR 33 dB) és 3M E-A-R Classic (SNR 28 dB) kombinációját viseli, a becsült kombinált csillapítás értéke a következő:

$$33 \text{ dB} + 6 \text{ dB} = 39 \text{ dB}$$

Kiválasztás folyamata

Munkakörnyezet

Az általános munkakörnyezet magában foglalja a következőket:

- Fizikai munkakörnyezet – pl. hőség, nedvesség stb.
- Zaj fajtája - folyamatos, változó, szaggatott, impulzív, legtöbbször alacsony frekvenciájú
- Helyzetfelismerés - figyelmeztető jelzések hallhatósága
- Zajforrás helyének meghatározása
- Kommunikációs célú beszéd
- Gépzaj - szintfüggő hallásvédő termékek megfelelhetnek
- Munkakörülmények pl. tiszta, szennyezett, steril stb. környezet
- Az elvégezni kívánt munka fajtája - pl. ismétlődő és az egyéni motiváció

Helyzetfelismerés

A munkahely egy dinamikus környezet, ahol rengeteg tevékenység zajlik a járművek mozgásától kezdve, a gépzajon keresztül a fontos információk vételéig és továbbításáig. Rendkívül fontos, hogy a munkavállaló megfelelően védve legyen a veszélyes zajokkal szembeni kitettség ellen, ugyanakkor meghallja a fontos jelzéseket, mint például a járművek mozgása vagy a tűzjelzés. Néhány hagyományos passzív hallásvédő eszköz negatívan befolyásolja a fontos jelzések hallhatóságát. A halláskárosodást okozó zajokkal szembeni védelem mellett a helyzetfelismerés megtartásához a hanghelyreállító hallásvédő berendezések (pl. szintfüggő) használata az előnyös.

Kommunikáció

Az alapvető munkával kapcsolatos kommunikáció számára fontos a beszéd érthetősége és a védelem közötti egyensúly megtartása. Bizonyos helyzetekben a biztonsággal összefüggő alapvető kommunikációnál a megfelelő jel - zaj arány eléréséhez a fülnél mérhető hangnyomás-szint ideiglenesen meghaladhatja a megengedett biztonsági határértéket. A zajártalom miatti halláskárosodás elkerüléséhez alapos kockázatelemzés szükséges. Néhány fontos szempont:

A munkával kapcsolatos alapvető beszéd kommunikáció olyan hallásvédő eszközt igényel, amelyet egy- vagy kétirányú rádiókommunikációval szereltek fel. Azok a hallásvédő eszközök a különösen hasznosak, amelyek a vezeték nélküli Bluetooth technológiával lehetővé teszik a viselő számára a mobiltelefonos kommunikációt a hallásvédő eltávolítása nélkül.

A túlvédelem hatása: a nagy csillapítású eszközök nehézséget okozhatnak a kommunikációban és a figyelmeztető jelzések használatában. A használó kényelmetlenül és elszigetelten érezheti magát, melynek eredményeképpen nem viseli a hallásvédő berendezés a kitettség teljes időtartama alatt.

Kiválasztás folyamata

Kompatibilitás

Jellemző, hogy a hallásvédő eszközöket más egyéni védőfelszerelésekkel együtt használják a munkahelyen, hogy így védekezzenek a munkahelyi veszélyek széles skálája ellen, pl. légzőkészülék, fejbédő, szemvédő stb. Intézkedéseket kell tenni azért, hogy közös használat esetén az egyes felszerelések által biztosított védelem ne romoljon.

Az akusztikus szigetelésre ható tényezők a következők lehetnek:

- Védőruházat - a hallásvédő készülék felett kell viselni
- Védőszemüveg - az akusztikus szigetelés romlásának minimálisra csökkentéséért ne viseljen széles szárú védőszemüveget. A belső vizsgálatok megállapították, hogy bizonyos 3M szemüvegek és a PELTOR X sorozatú fülvédők megfelelő kompatibilitást mutatnak
- Szemüveg / arcpajzs - győződjön meg arról, hogy a fejpánt (szemüveg) vagy az arc kialakítása (arcpajzs) nem zavarják az akusztikus szigetelést
- Védősisak - a sisakra szerelt fülvédő mellett érdemes megfontolni az egyéb típusú hallásvédő eszközöket is pl. nyakpántos fülvédő vagy fül dugó
- Légzésvédő berendezés - győződjön meg arról, hogy a fejpánt és a felszerelés nem zavarják a fej oldala és a fülvédő között az akusztikus szigetelést

Gondolja meg esetleg a fülvédő és a védőszemüveg használatát. Általában elmondható, hogy a különbség egy adott hallásvédő eszköz önálló, illetve védőszemüveggel kombinált használata esetén +/- 3dB, ami bőven belül van a mérések emberre vonatkozó eltéréseinek megengedett határértékén.

Az alábbi táblázat tartalmazza a 3M™ PELTOR™ X sorozatú fülvédők és a 3M™ SecureFit™ védőszemüvegek félpaneles szubjektív mérésének eredményeit.

Mérés az EN24869-1 szerint

SecureFit SF600 és 3M X2A	SNR
X2A (szemvédő nélkül)	31.6
X2A SecureFit SF600 szemvédővel	30.0
Különbség	1.6
Eredmények – rendkívül jó kompatibilitás a csillapítás minimális romlásával	

Kényelem

A viselhetőséggel összefüggő kényelem fontossága jól ismert. Ha az adott hallásvédő eszköz kényelmetlen, nem akarják használni és a használónál megnő a zaj miatt kialakuló halláskárosodás veszélye annak ellenére, hogy a berendezés megfelel valamennyi vonatkozó harmonizált európai szabványnak és megkapta a CE minősítést. A kényelemérzet mindenki számára mást jelent. Például, a fülvédő használata kényelmetlennek tűnhet, ha a fejpánt vagy a fülpárna túlságosan szorít, nem haladja meg az EN 352-1 európai szabványban meghatározott 14 N legnagyobb határértéket vagy nem fekszik megfelelően a fülön. Füldugók esetén a kényelemérzetet befolyásolja a könnyű behelyezhetőség vagy kivehetőség, az anyag puhasága, a termék általános kialakítása, a behelyezést vagy a hosszabb használatot követő nyomás a hallójáratban.

Ergonómia

Az ergonómiát és az illeszkedést befolyásoló tényezők a fej, a hallójárat és a fülcimpa formája és mérete. Az ergonómia különösen akkor fontos, ha a fülvédő védősisakhoz vagy légellátással rendelkező lélegeztető berendezésbe (PAPR) épített, merev sisakhoz csatlakozik.

Védősisakra szerelve a fülvédő nem zavarhatja a fülvédő, a védősisak vagy a kombinált készülék illeszkedését, szabályozhatóságát és egyensúlyát. Az egyes személyek hallójáratának különbözősége miatt a füldugó behelyezésére kiegészítő képzést és segítséget kellhet biztosítani.

A nem viselés idejének hatásai

Azért, hogy a hallásvédő megfelelő védelmet biztosítson, győződjön meg arról, hogy a készülék:

- Megfelel a rendeltetésének, vagyis megfelel az adott munkakörnyezethez és az adott viselő számára
- A zajveszélynek kitétség teljes ideje alatt viselik

Az az idő, ameddig nem viselik, rendkívüli módon befolyásolhatja a hallásvédő által biztosított általános csillapítást. Gondolja végig, hogy milyen hatása van, ha egy 8 órás műszak alatt 30 dB SNR érték mellett nem viseli a hallásvédő eszközt.

Idő, amikor NEM viselték	Elért csillapítás (dB)
Egyáltalán nem viselték	0
4 óra	3
2 óra	6
1 óra	9
30 perc	12
15 perc	15
7,5 perc	18

Illeszkedés ellenőrzése

A csillapítás kívánt szintjének eléréséhez a hallásvédő eszközt a gyártó előírásai szerint rögzítse, majd a napi gyakorlatnak megfelelően ellenőrizze az illeszkedést. A hallásvédő eszköz által a „valós világban” elért tényleges csillapítás gyakran kisebb, mint a kontrollált laboratóriumi körülmények között mért adatok. Az eltérés, főként fül dugók esetében, jelentős lehet. Az eltérés fő oka általában a nem megfelelő méret kiválasztása és/vagy a nem megfelelő illesztés.

Az illeszkedés ellenőrzése lényeges pontja a képzésnek és a motivációnak, hiszen ezek segítenek a viselőnek, hogy megértse a nem megfelelő illesztés csapdáit. Az egyéni illeszkedésellenőrzések fontos szerepet játszanak a munkahelyi hatékony hallásvédelmi program oktatásában, végrehajtásában és dokumentálásában. A kereskedelmi forgalomban elérhető különböző illeszkedésellenőrző rendszerek két fő kategóriába oszthatók:

“
Az illeszkedés-
ellenőrzés fontos
szerepet játszik
a munkahelyi
hatékony
hallásvédelmi
program
oktatásában,
végrehajtásában
és dokumentálá-
sában.”

Objektív - ebbe tartozik a terepmikrofon a fülben (FMIRE)
Szubjektív - ebbe tartozik a határértékre csillapítás a fülnél (Real-Ear Attenuation at Threshold) vagy a hangerő kiegyenlítés

Az objektív eljárás, mint például a 3M™ E-A-Rfit™ Dual-Ear System magában foglal egy hangforrást és ezzel egy időben méri a hallásvédő eszközön belüli és az azon kívüli hangot. A vizsgálatot több kísérleti frekvencián végzik, és nem a tesztalany válaszára hagyatkoznak, hiszen azt egyéb tényezők befolyásolhatják.

A szubjektív eljárás hasonló az arany szabvány REAT méréshez, de a helyszínen végzik hallásmérő fülhallgatóval, nem egy visszhangmentes kamrában. A mérést elvégzik szabad és hallásvédő eszközzel elzárt fülekkel.

A hangerő kiegyenlítő módszerrel a viselőnek tesztjelet küldenek, majd megkérlik, hogy egyenlítse ki a jobb és bal fül között a hangerőt. Ezt általában fül dugó nélkül, egy, majd végül két bedugott füllel végzik.

Összefoglalás

A hallásvédő eszközök kiválasztásakor több fontos szempontot kell egyensúlyba hozni az egyéni igényekkel, a munkakörnyezettel és az alapvető kommunikáció bármilyen formájával. Ne felejtse el, hogy a munkahely egy dinamikus környezet, ahol további veszélyek, pl. járműmozgás, is jelentkezhetnek. Rendkívül fontos, hogy a munkavállaló kapcsolatban maradjon a közvetlen munkakörnyezetével anélkül, hogy a fontos jelek hallhatósága romlana. Az is fontos, hogy felismerjük a munkával vagy a biztonsággal kapcsolatos alapvető kommunikációs igényeket.

A helyzetfelismerést és az alapvető kommunikációt elősegítő és egyúttal a munkavállalót a zajártalom miatt kialakuló halláskárosodástól védő hallásvédő eszköz kiválasztása lényegi kérdés. Kényelem, illeszkedés és kompatibilitás csak néhány azok közül a fontos szempontok közül, amelyeket a hallásvédő eszköz kiválasztása során mérlegelni kell. Az illeszkedés különösen fül dugók esetében fontos, hiszen az egyes hallójáratok mérete és iránya eltérő. A munkavállalónak különböző méretű fül dugókat ajánlva nemcsak az illeszkedésen, de a kényelmen és a védelmen is javíthat.

Az egyéni illeszkedésellenőrzés fontos a hallásvédő eszközök helyszíni teljesítményének javítása szempontjából, amely szerves része a hallásvédelmi programnak és ezáltal elősegíti a törvényi megfelelés javítását. Az illeszkedésellenőrzés különösen fül dugók használata esetén fontos, mert a nem megfelelő illeszkedés gyakran az általános csillapítás romlását eredményezi.

Munkavédelmi üzletág

3M Hungária Kft
1117 Budapest
Neumann János u. 1/E

Telefon: 1/270/7777 0870 60 800 60
www.3m.hu/munkabiztonsag

Biztosítsa a termék újrahasznosítását. Nyomtatás helye: Magyarország
A 3M a 3M vállalat védjegye. © 3M 2018. Minden jog fenntartva.